

Jaarverslag 2023

Inleiding

Voor u ligt het tweede jaarverslag van het bestuur van de Stichting Terp Hegebeintum (STHB) dat in 2022 in de nieuwe samenstelling is gestart. In 2022 was het Kennis- en Ynformaasjesintrum (KYS) in de maand januari nog gesloten vanwege Covid, maar in 2023 hebben de vrijwilligers in januari weer de eerste bezoekers kunnen ontvangen.

Het jaar 2023 was ook het eerste volledige jaar voor onze in 2022 aangestelde nieuwe coördinator.

We kijken tevreden terug op 2023 en doen hier met plezier verslag van. Waar zinvol verwijzen naar het op 10 januari 2023 vastgestelde beleidsplan 2022-2024. Hoe het de stichting financieel verging, kunt u lezen in onze jaarrekening 2023. We wensen u veel leesplezier.

Namens het bestuur van Stichting Terp Hegebeintum,

Jelle Arjaans, voorzitter en
Nina Steen, secretaris.

Bestuur

Er hebben geen wisselingen in de samenstelling van het bestuur plaatsgevonden. De samenstelling van het bestuur op 31 december 2023 was als volgt:

Dhr. drs. J. Arjaans	voorzitter
Mw. N. Steen	secretaris
Dhr. Th. Woudwijk	penningmeester
Dhr. H. Feenstra	bestuurslid
Mw. F. Reitsma	bestuurslid

Eén bestuurslid heeft zitting in het bestuur van Markant Friesland.

In maart zijn de nieuwe mailadressen voor het bestuur en de coördinator beschikbaar gesteld en in gebruik genomen, zodat de privé-mailadressen niet meer gebruikt hoeven worden.

Het bestuur heeft haar eigen functioneren geëvalueerd tijdens de bestuursvergadering van 23 oktober 2023. Als resultaat zijn de aandachtsgebieden en aanspreekpunten (van 4 april 2022) in het bestuur opnieuw gedefinieerd.

Vergaderingen, overleg en andere bijeenkomsten

In 2023 waren er negen reguliere bestuursvergaderingen en drie overleggen met het bestuur, coördinator en het team van vrijwilligers:

10-01-2023	22-05-2023	23-10-2023
06-03-2023	10-07-2023	27-11-2023
17-04-2023	28-08-2023	

Daarnaast hebben er diverse overleggen in kleiner verband plaatsgevonden.

Op 14 februari heeft het college van B&W van Noardeast Fryslan een kennismakingsbezoek gebracht aan Hegebeintum. Dit is conform beleidsplan in samenwerking met Hendrick de Keyser Monumenten (HDK) georganiseerd.

In februari 2023 was er een feestelijke bijeenkomst ter gelegenheid van het in het licht zetten van de kerk tijdens Earth Hour. Helaas werd de kerk kort daarop het slachtoffer van koperdieven. Niet alleen zijn alle koperen regenpijpen en vrijwel alle bliksemafleiders van de kerk gesloopt, ook de nieuwe verlichting bij de kerk was helemaal ondersteboven gehaald. Gelukkig is alle schade enige weken later geheel hersteld in opdracht van Stichting Alde Fryske Tsjerken.

TerpEnLand, de vier archeologische steunpunten Firdgum, Wijnaldum, Oude Bildtzijl en Hegebeintum hebben in 2023 enkele keren overleg gehad in het kader van de upgrade die de andere steunpunten in navolging van Hegebeintum ondergaan. Het is mooi om te zien dat de stijl van Hegebeintum als basis dient voor de inrichting en vormgeving van de exposities.

Er is overleg gevoerd over het PR- en Communicatieplan van Terpenland op 12 juli 2023 met Terpenland, Erfgoed en Publiek.

Het bestuur heeft op initiatief van Stichting Alde Fryske Tsjerken (SAFT) diverse malen overleg gevoerd met vertegenwoordigers van het Grootste Museum van Nederland over mogelijke samenwerking. Uiteindelijk hebben we besloten deze samenwerking niet aan te gaan tijdens de bestuursvergadering d.d. 10 juli 2023 vanwege onzekerheid over de opbrengsten voor Hegebeintum en de daarmee gepaard gaande kosten.

In verband met de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) zijn de statuten van de Stichting aangepast door notaris Hellema te Dokkum. Het bestuur heeft de aangepaste statuten geaccordeerd tijdens de bestuursvergadering op 28 augustus 2023.

Op 24 juli 2023 is een eerste kennismakingsgesprek gevoerd met het bestuur van het dorp Hegebeintum. Tijdens dit gesprek is verkend wat de samenwerkingsmogelijkheden zijn, wat de stand van zaken is met betrekking tot het omgevingsplan Hegebeintum en het gebruik van Het Lokaal door STHB. Ook is er afgesproken een burendag te organiseren, deze vindt in 2024 plaats.

Er is overleg geweest met Adema Architecten over mogelijkheden gebruik van het kerkje in Jannum op 31 oktober 2023.

Op 13 december 2023 was er een kennismakingsgesprek met wethouder Jouta, de opvolgster van Soepboer.

Met Staatsbosbeheer werd gesproken op initiatief van Stichting Terp Hegebeintum over het terrein rond Harsta State, HDK en de Gemeente waren hierbij ook aanwezig.

Het bestuur heeft door het aanschaffen van een aantal boeken een bijdrage geleverd aan de publicatie van het boek *Van Drenthe tot aan 't Wad* uitgegeven door de Vereniging voor Terpenonderzoek verschenen ter ere van de pensionering van Egge Knol, als conservator Archeologie, geschiedenis en oude regionale kunst(nijverheid).

Een feestelijk begin van het nieuwe jaar, weliswaar een dag later dan gepland, maar toch is daar het moment dat de nieuwe website online gaat: www.terphegebeintum.nl
In september is de folder van Terp Hegebeintum herdrukt.

Activiteiten

Zoals voorgenomen in ons beleidsplan hebben we dit jaar gewerkt met een activiteitenagenda. Hieronder lichten we enkele activiteiten toe:

- De actie 'Help Pake & Beppe de vakantie door' was ook in de voorjaarsvakantie van 2023 weer een groot succes met diverse creatieve activiteiten.
- Op vrijdagavond 31 maart hield auteur Willem Schoorstra in het Kennis- en Ynformaasjesintrum een lezing over het vóórchristelijke Fryslân voor ruim 50 man publiek (=volle bak).
- De jaarvergadering van de Vereniging voor Terpenonderzoek werd dit jaar op 3 juni in Hegebeintum gehouden.
- In het kader van de Nationale Archeologiedagen gaf archeoloog Johan van Gent (RAAP) op zondag 18 juni 2023 voor kinderen van 5 tot 18 jaar de workshop 'Tot op het bot!' in het Kennis- en Ynformaasjesintrum Terp Hegebeintum.
- Op zaterdag 29 juli 2023 organiseerde STHB een volgeboekte lezing door Erik Betten over het terpen- en wierdenland.
- In het weekend van zaterdag 9 en zondag 10 september deden we met Stichting Alde Fryske Tsjerken, de Nederlandse Tuinenstichting en Hendrick de Keyser Monumenten mee aan de open monumentendagen. Al onze locaties

waren gratis toegankelijk en in de kerk vond een orgelconcert plaats.

- Zaterdag 30 september deed STHB voor het eerst mee aan de Museumnacht.frl. Archeologisch onderzoeker Robbert Velt deelde de verhalen rond zijn vondsten met de bezoekers in het informatiecentrum, de kerk en op Harsta State.
- De Determinatie- en taxatie dag in het Kennis- en Informatiecentrum op zaterdag 14 oktober zorgde voor een grote toestroom van bezoekers en mooie vondsten.
- Ook de lezing van Yme en Astrid Kuiper op zaterdag 28 oktober 2023 over de bewoners van Harsta State vond plaats voor een vol huis.
- Dwarsfluitiste Ilse Terpstra en pianist/organist Piet de Jong gaven op zondag 26 november een concert in de Kerk van Hegebeintum.

Organisatie

In september 2022 is de nieuwe coördinator Hegebeintum gestart en heeft in 2023 dus een volledig jaar kunnen werken. Dit is zichtbaar in de goede organisatie en betrouwbare openstelling van het centrum. Ook de toename van activiteiten en daarmee samenhangende aandacht in de media is een resultaat van haar werkzaamheden. Het bestuur heeft gesprekken met de coördinator gevoerd volgens onze gesprekkencyclus en dit heeft geresulteerd dat de tijdelijke aanstelling in september is omgezet in een vaste aanstelling. De coördinator werkt 16 uur voor STHB en is daarnaast voor 12 uur aangesteld voor HDK.

Vanaf het winterseizoen 2023 zijn de openingstijden aangepast, dit in verband met het geringe aantal bezoekers tijdens de winterperiode en krapte in de bemensing. Door de openingstijden iets te beperken kunnen capaciteit en middelen efficiënter worden ingezet.

De prijzen van het Terpcafé zijn in 2023 verhoogd om de stijgende inkoopkosten te compenseren.

Eind 2023 is een begin gemaakt met de formulering van een PR-plan. Dit wordt begin 2024 vastgesteld.

Onderhoud gebouw

Er zijn diverse acties ondernomen in en om het gebouw. Vlak voor de start van het zomerseizoen hebben we prachtige houten tafelbladen in gebruik genomen. Echter deze bleken na verloop van tijd niet goed bestand tegen de weersinvloeden en het bestuur heeft na intensief contact met de leverancier besloten deze te vervangen voor een kunststof variant (gepland in 2024).

De berging vertoonde lekkage en in overleg met de aannemer is gezocht naar de oorzaak en er komt een passende oplossing voor dit probleem. Hetzelfde geldt voor de scheuren in de vloer in het centrum.

De uit veiligheidsoogpunt geplaatste tijdelijke afscheiding tussen het terras en de sloot is in 2023 vervangen door een permanente glazen uitvoering. Naar aanleiding van feedback over verstaanbaarheid tijdens een van onze lezingen is er een mobiele geluidsinstallatie aangeschaft.

De akoestiek in het centrum vraagt vanaf de ingebruikname onze aandacht. We zijn dan ook in overleg gegaan met aannemersbedrijf Hooghiemster over mogelijke oplossingen. Hier wordt in 2024 actie op ondernomen.

Exposities

Met ingang van 16 september 2021 heeft Terp Hegebeintum een totaal vernieuwde vaste expositie in het Archeologisch Steunpunt met als thema grafcultuur. Stichting Alde Fryske Tsjerken heeft in maart 2023 haar permanente expositie over de bouw van de Friese kerken op de verdieping van het centrum geopend.

Voor wisselexposities is er een samenwerkingsovereenkomst gesloten met drie externe partijen te weten It Wetterskip Fryslân, It Fryske Gea en Stichting Alde Fryske Tsjerken. Zij verzorgen bij toerbeurt een expositie in het centrum. Tussentijds kan STHB zelf exposities organiseren.

In 2023 presenteerde SAFT tot juni een wisselexpositie over het restaureren van Bijbels en daarna hebben bezoekers kunnen genieten van een expositie van het werk van vaste vrijwilliger Wopke van der Heide tot eind 2023.

In overleg met Hofmeijer Dekker Ontwerpers en onze huisarcheoloog Johan van Gent, is een geschikte plek gevonden in de expositie voor de in november 2022 geschonken meetlat die werd gebruikt door diverse generaties Reitsma tijdens de door hen geleide terpafragvingen.

Bezoekersaantallen 2023

Het totaal aantal betalende bezoekers van 2023 kwam uit op 6063 en bleef daarmee ruim onder de geformuleerde ambitie van 8000. Dit is vergeleken met 2022 een verlies van 672. Het aantal groepen dat Hegebeintum bezoekt is toegenomen en de losse bezoekers (fietsers en wandelaars) zijn afgenomen. De verklaring kan deels gevonden worden in de weersomstandigheden die ronduit slecht waren tijdens grote delen van het jaar. De activiteiten leveren uiteraard bezoekers op, maar niet veel meer (door de beperkte capaciteit van het centrum) dan reguliere bezoekers op een mooie dag. Harsta State levert ook (nog) niet substantieel veel bezoekers in 2023.

Het KYS was tijdens het winterseizoen geopend van woensdag tot en met zondag van 13:00 tot 17:00 en in het zomerseizoen dagelijks van 10:00 tot 17:00, met uitzondering van maandag (gesloten) en zondag (vanaf 13:00 geopend).

De Kerk werd gebruikt voor begrafenissen, bruiloften en iedere eerste zondag van de maand voor een kerkdienst gehouden door het Frysk Oecumenisch Werkverband.

Samenwerking Museum Dokkum en Kollum

Met ingang van 1 januari 2019 heeft Stichting Terp Hegebeintum nieuwe statuten opgesteld, die meer richting geven aan de nieuwe ambities van het bestuur.

In het kader van dit ambitieuze proces heeft het bestuur naar professionalisering van zowel de organisatie, als van het bestuur gezocht. Daarom heeft stichting Terp Hegebeintum contact gezocht met het bestuur van stichting Musea Noardeast Fryslân te Dokkum. De besturen hebben in het eerste overleg gesproken over mogelijke samenwerking. Beide besturen hebben immers te maken met het cultuurbeleid van dezelfde gemeente.

De besturen zijn van mening dat zij beide een sterke pijler vormen in het cultuurhistorisch en toeristisch recreatief aanbod in de nieuwe gemeente en dat daarvoor een stevige samenwerking onontbeerlijk is.

Er is afgesproken dat we gezamenlijk op gaan trekken richting gemeentebestuur om onze belangen te behartigen richting gemeente. De beide besturen hechten zeer aan de samenwerking en hebben daarvoor een intentieverklaring opgesteld en ondertekend. In het kader van deze samenwerking zijn twee bijeenkomsten belegd. Dit is conform beleidsplan uitgevoerd.

Vrijwilligers

Er is een stabiele kern van vrijwilligers, helaas hebben we in 2023 afscheid moeten nemen van een aantal van hen.

Het werven van vrijwilligers, was een belangrijk doel voor 2023, dit heeft als resultaat dat er enkele nieuwe vrijwilligers zijn gestart.

Er zijn diverse bijeenkomsten met de vrijwilligers belegd, zo was er in februari een bijeenkomst over onder andere de samenwerking met HDK, Harsta en het gebruik van het Rooster, actuele zaken en de activiteitenkalender 2023. In maart en oktober is er een teambijeenkomst geweest.

Tijdens het verslagjaar hebben we in samenwerking met Markant Friesland ons vrijwilligersbeleid vastgesteld (17042023).

In samenwerking met HDK zijn onze vrijwilligers een dag naar het Loo geweest (06062023)

Op 31 december hadden we naast de bestuursleden, die ook vrijwilligers zijn, zo'n 20 vrijwilligers in dienst.

Het jaar hebben we op 22 december afgesloten met een gezellige gezamenlijke bijeenkomst Hegebeintum en Harsta State bij onze burens van de Harsta Hoeve en een gezellige afsluiting in het centrum.

Door omstandigheden was onze coördinator gedurende het jaar enkele weken afwezig en werd die afwezigheid in goede harmonie door onze vrijwilligers opgevangen.

In ons beleidsplan 2022-2024 hebben we ook op het gebied van vrijwilligers een aantal doelstellingen geformuleerd.

Welke hebben we daarvan gerealiseerd? We hebben ons vrijwilligersbeleid vastgesteld. Eén vrijwilliger heeft deelgenomen aan de cursus van het Gouden Gidsen gilde, er is nog geen besluit genomen over een eventueel vervolg. Teamoverleg en Terpinfo zijn gehouden en gepubliceerd. De frequentie van Terpinfo is wat achtergebleven. Er is een vrijwilligersactiviteit georganiseerd. De voorgenomen opfriscursus m.b.t. de archeologische expositie door Johan van Gent is nog niet georganiseerd.

Doelen uit het beleidsplan

Bij diverse onderdelen is in dit jaarverslag ook de koppeling naar het beleidsplan gemaakt.

Op het gebied van informatievoorziening wordt in samenwerking met de gemeente en het dorp gewerkt aan de bebording en het verbeteren van de omgeving. Een deel van deze zaken is in 2022 opgepakt, de verlichting heeft een passende update ondergaan, er is een nieuw pad rondom de Terp gerealiseerd, het hekwerk is vernieuwd en er zijn nieuwe bankjes geplaatst. In 2023 zijn de zgn. bruine verwijsborden (navigatie) naar Terp Hegebeintum en Harsta State geplaatst en is een start gemaakt met het ontwerp van de informatieborden bij het centrum

De vernieuwde website kon in het begin van het jaar worden gelanceerd.

In september was (net als in 2021 en 2022) het KYS weer een verzorgingspost ten behoeve van de Onbeperkte Elfstedentocht. Deelnemers aan dit mooie initiatief konden in Hegebeintum uitrusten en zijn voorzien van een hapje en een drankje.

De voorgenomen verkenning van de mogelijkheden voor donateurschap is niet opgepakt.

De opstelling van een ontruimingsplan zou in samenwerking met HDK plaatsvinden. Helaas is dit niet van de grond gekomen en wordt dit in 2024 weer in het beleidsplan opgepakt.

De voorgenomen uitgave van een kleine publicatie over Hegebeintum is nog niet van de grond gekomen.

Het is nog niet gelukt Beitske terug te halen naar Hegebeintum.

Tot slot willen we als bestuur onze trouwe en betrokken vrijwilligers noemen. Immers zonder hun inzet zijn we niet in staat het Kennis- en Ynformaasjesintrum Terp Hegebeintum te exploiteren.

Namens het bestuur hartelijk dank!

Namens het bestuur,

Jelle Arjaans,
Voorzitter bestuur Stichting Terp Hegebeintum
12052024JA